

STRESZCZENIE

Etyka codzienności

Moralność jako projekcja formy życia w świetle współczesnych nauk społecznych

Przedmiotem rozprawy jest koncepcja *Etyki codzienności* wyrastająca z refleksji nad kondycją współczesnej debaty etycznej, jak również nad praktyką moralności oraz polityką moralności, które obserwujemy i których doświadczamy w życiu codziennym na początku XXI wieku. U podłoża prezentowanych badań spoczywa przekonanie, że etyczny wymiar rzeczywistości, w której żyjemy i którą tworzymy, pozostaje głęboko spleciony z codzienną formą i praktyką naszego życia. Jednocześnie stanowisko to nie oznacza rezygnacji z ideałów, które narodziły się w łonie rozmaitych kultur oraz rozumów codzienność tę współkształtujących. Praca jest więc także poszukiwaniem ścieżki pomiędzy konsumpcjonistycznym nihilizmem a fundamentalistycznym uniwersalizmem, dwiema ideologiami współczesnego świata, które w nim dominują i wiodą go w przeciwnych kierunkach.

Rozprawa broni tezy, że każda moralność jest projekcją formy życia, jako języka formę tę tworzącego oraz praktyki owe życie ucieleśniającej. W tym też sensie stwierdza, że narracje dostarczające nowych trafnych wglądów w naturę etyki i moralności stronią od kategorii wolności, godności i celowości – a więc i intencjonalności – natomiast pozwalają identyfikować topologie pól gier w moralność oraz orientują się na codzienność. Punktem wyjścia dla tych rozważań dotyczących złożonych relacji pomiędzy praktyką i ekonomią moralności a praktyką władzy, stała się Wittgensteinowska filozofia języka oraz socjologia refleksyjna P. Bourdieu wzbogacona o pogłębioną analizę pojęcia kapitału moralnego.

Wśród pytań badawczych, które organizują całość namysłu, najistotniejsze dotyczą surowej praktyki życia, a więc także związków lokalnej formy życia z lokalnie obowiązującą moralnością. Rozprawa pyta więc, jak formy życia wyznaczają reguły gier w moralność? Jaki związek zachodzi między dzisiejszą formą życia konsumpcjonistycznego społeczeństwa i jego zglobalizowanej rzeczywistości, a funkcjonującymi współcześnie gramami w moralność? Jakim sposobem w nurcie codziennej praktyki, w mechanizmie społecznej tresury, wyłania się mistyczny wymiar etyki? W jaki sposób dokonuje się ewolucja świadomości, która przekracza nie tylko wartość życia jednostkowego, ale i samą siebie w autodestrukcyjnym akcie zakwestionowania kryterium mechanizmu doboru naturalnego, stworzenia wartości wyższej niż przetrwanie gatunku? Jaki jest wreszcie charakter trójstronnej relacji praktyki, formy życia i prywatnego świata podmiotu?

W treści rozprawy odpowiedzi na tak sformułowane pytania osadzone zostały w kontekście analizy konkretnych społecznych mechanizmów powstawania przekonań oraz modeli i narracji opisujących rzeczywistość – zwłaszcza w kategoriach 'determinizmu' oraz 'wolności' – które w dzisiejszych czasach są przedmiotem instrumentalizacji, ideologizacji oraz komodyfikacji na bezprecedensową skalę. W tle tych dociekań spoczywa poczucie głębokiego dysonansu, jaki zachodzi między abstrakcyjną sferą moralności deklarowanej a codziennymi ludzkimi praktykami, między intencją lub pozorem intencji a jej codziennym przełożeniem, a także między fantazją moralną i ideologią moralną z jednej a realnością moralną z drugiej strony.

10.10.2016v